אבחון ה־A-PEX-CH

Assessment of Participation and Executive Functions – Children Version

התאמה לילדים ונוער לאחר פגיעה מוחית נרכשת - ביסוס תוקף ומהימנות

ספיר ביבי שי, ד״ר רותם אליאב, פרופ׳ שרה רוזנבלום

תפקודים ניהוליים והשתתפות יומיומית

ליקויים בתפקודים ניהוליים לאחר פגיעה מוחית נרכשת (ABI) משפיעים על לימודים, משחק ופעילויות מורכבות. באשפוז, מחלקת השיקום היא סביבת ההשתתפות המרכזית של הילד.

Watson et al., 2020; Chevignard et al., 2023

מטרה

התאמת A-PEX CH לילדים ולנוער עם פגיעה מוחית נרכשת ובחינת תכונותיו הפסיכומטריות במהלך שיקום באשפוז.

מאפייני הנבדקים

קבוצת המחקר: פגיעת ראש נרכשת n=10 ,(ABI).
קבוצת ביקורת: פגיעה אורתופדית/חוט שדרה, n=11.

לא נמצאו הבדלים במאפיינים הדמוגרפיים והרפואיים, למעט סוג האשפוז וציון FIM קוגניטיבי (p=.008) בכניסה למחקר.

פרוטוקול המחקר

קבוצת המחקר: A-PEX CH, CCT, BRIEF, בהפרש של חודשים.
קבוצת הביקורת: A-PEX CH.

CCT: Children's Cooking Task Manual
BRIEF: Behavior Rating Inventory of Executive Function

הצורך באבחון אקולוגי

אבחונים נוירופסיכולוגיים מסורתיים מאופיינים לעיתים בתוקף אקולוגי מוגבל. נדרש כלי המעריך תפקודים ניהוליים כפי שהם באים לידי ביטוי בהשתתפות ובפעילויות היומיום במהלך השיקום.

ד״ר רותם אליאב פיתחה את אבחון A-PEX להערכת השתתפות ותפקודים ניהוליים בפעילויות היומיום, בסביבתו הטבעית של המטופל. האבחון עבר תיקוף בקרב מבוגרים עם פגיעה מוחית נרכשת במהלך שיקום באשפוז.

Eliav, Lugassy, & Kizony, 2023;
Eliav, Hason, & Kizony, 2024

תחומי תפקוד וסולמות

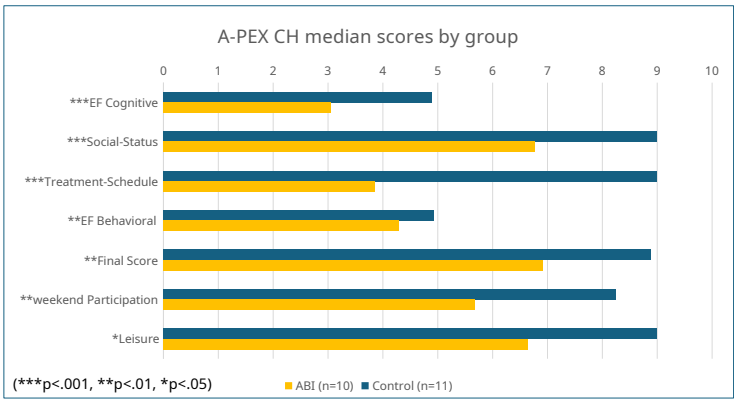

הקידוד מבוסס על תצפית בתפקוד היומיומי ושיחה עם המטופל ועם בן משפחה/מלווה. נבחנות עקביות הביצוע ויעילותו.

תוצאות המחקר

תוקף מבחין: השוואה בין הקבוצות

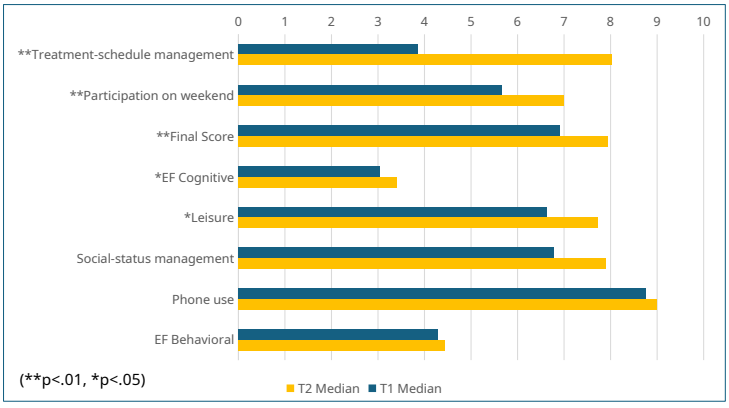
בקבוצת ABI נמצאה רמת תפקוד נמוכה במובהק ברוב תחומי האבחון ובשני הסולמות, בהשוואה לקבוצת הביקורת.

מהימנות פנימית: טובה עד מצוינת, בטווח 0.84–0.96, למעט תחום השימוש בטלפון סלולרי.

רגישות לשינוי לאורך השיקום

שינויים מובהקים זוהו ב־A-PEX CH, בעוד שלא נמצאו שינויים מובהקים ב־BRIEF וב־CCT.

Median scores · Wilcoxon signed-rank test

תוקף מתכנס: קשרים עם BRIEF ו־CCT תמכו בתוקף המתכנס, בעיקר בהערכה הראשונה.

מסקנות

- A-PEX CH מספק הערכה אקולוגית של תפקודים ניהוליים במסגרת הפעילות היומיומית במחלקת השיקום.
- הכלי מאפשר זיהוי ליקויים שלא תמיד באים לידי ביטוי באבחונים נוירופסיכולוגיים מסורתיים.
- היה הכלי היחיד שהדגים רגישות לשינוי לאורך השיקום.
- נדרש מחקר המשך במדגם גדול ומגוון.

יישומים קליניים

- סיוע בקביעת מטרות טיפול תפקודיות מותאמות אישית.
- תמיכה בתכנון התערבות שיקומית ממוקדת תפקודים ניהוליים ותפקוד.
- מעקב אחר התקדמות המטופל לאורך האשפוז.
- תיעוד שינוי ושיפור תפקוד המטופל לאורך השיקום.